

Waihanga tahingia mai te anamata o Kirikiriroa

He whakamaarama poto ki te Puka Whakawhitiwhiti Whakaaro

E waihanga ana taa maatou mahere ki ngaa tau tekau kei mua i te aroaro. Ka aro kau ki ngaa mea i oo taatou ringaringa inaaia tonu nei, ki ngaa kookiritanga i taa te haporī e kawatau ai, ki te whakatikatika tahi hoki i ngaa pukapuka (e ea ai ngaa nama o ia raa i ngaa puutea o ia raa). Kua tika raanei i a maatou ngaa puutea? Moo eeteahi atu pitopito koorero, kia whai waahi raanei koe ki te tuku whakaaro, toro atu ki hamilton.govt.nz/futurehamilton He whakamaarama poto noa iho teenei.

He aha te tikanga o teenei puka whakawhitiwhiti whakaaro?

Kua mana i te Kaunihera te tahua puutea hukihuki ki taana Mahere-Whaanui 2024-34, ko ngaa kaupapa eeraa ki ngaa tau tekau kei mua i te aroaro. He hukihuki tonu teenei mahere, noo reira, nau mai oo koutou huatau, aa koutou arotake.

He aha e piki ai ngaa utu reeti?

Kei te Mahere-Whaanui 2024-34 e tuutohutia ana, ko te 19.9% te toharitre pikinga utu reeti (**tekau maa tahi taara ia wiki**) moo ngaa whare utu-tau waenga i ngaa tau 2024/25, ka piki ai ki te 15.5% i ngaa tau e whaa whai muri iho. Ehara i te mea, koia teenei taa maatou i hiahia ai moo too taatou taaone nui, engari, me maatua whakapiki ngaa utu reeti e tutuki ai ngaa kaupapa hirahira o te tuumata me te anamata.

Kaaore ngaa nama o te taaone nui nei e ea ana i ngaa utu reeti

He nui ake ngaa nama moo ngaa ratonga matua o te taaone nui nei, teenaa, i te puutea

a te Kaunihera, i ahu mai ai te nuinga i ngaa reeti. Ina whakaritea aa taatou utu reeti ki eeraa o ngaa taaone nui o Aotearoa me ngaa taaone paatata, iti iho nei aa taatou utu reeti. Kaaore ngaa nama whakahaere i a Kirikiriroa e eke ana, naa konaa e huri kee ai i teenei Kaunihera te ihu o toona waka. I raro i te ture, me whakamahere tika e ngaa kaunihera aana puutea e ea ai ngaa utu whakahaere. Ka riro te taahuna i taa maatou mahere, ina raa, kaaore anoo i huri kee i ngaa tau rua tekau kua pahure ake nei.

Kua piki haere ngaa nama a ngaa kaawanatanga aa-kaainga

Rite tonu nei ngaa wero i mua i ngaa kaunihera, puta noa i te motu. Eenei pikinga utu kua puta, araa - te hekenga waariu, te huamoni, te whakapikinga utu me ngaa whakahau tuutohu - kaaore eenei pikinga i ngaa ringaringa o te Kaunihera. Otiraa, he taaone nui teenei kei te whanake haere, kua whanake tahi ngaa nama a te Kaunihera - hei utu, hei tiaki hoki, peenei me ngaa koorere, ngaa rori, ngaa papa whenua, ngaa papa taakaro hoki. Me te aha, me tika te taha puutea me te taha tuku puutea e tupu haangai ai a Kirikiriroa.

Kua heke te whakapau puutea a te Kaunihera

E uu ana maatou ki te tiaki i ngaa rawa, naa ngaa kaireeti i utu e oti ai ko teetehi taaone nui, whai oranga. Kei teenei mahere ngaa kaupapa kua aata whakaarotia e maatou, e ora roa ai ngaa pou matua o Kirikiriroa. Kua arohae haetia hoki ngaa kaupapa whaanui e taea ai e maatou te tiaki puutea.

E hiahia ana te Kaunihera ki te whakaheke i ana ratonga hei tiaki puutea

Kei te tahua puutea o ngaa tau 2025/26, haere ake nei, teeraa te whakahekenga utu o ia raa hei whakahaere i te taaone nui nei. Ko te whakatinanatanga o teenei whakahekenga utu, inaa, ko te tapahi haere i ngaa ratonga a te Kaunihera, moo te hapori te painga, tae atu ki ngaa utu aa-tari. Kaaore anoo kia aata tatuu iho, ko eewhea ratonga eeraa, engari, e kore ngaa ratonga matua e tapahia.

Ki te iti ake te moni taurewa, he tiaki puutea ki tua

Ki te whakaurua tikahia te puutea ki ngaa rawa matua o te taaone, koia tonu te ara tika hei whai maa te Kaunihera e oti ai i a ia eetehi oohanga – hei oranga moo te tuumata me te anamata ki Kirikiriroa nei. Haaunga, kaaore e tika ana te tiki moni taurewa hei utu i ngaa whakahaere o ia raa – naa konaa e huri kee ai te ihu o te waka. E piki ai hoki ngaa reeti, e poowhiritia mai nei oo whakaaro, kia eke ai ki ngaa puutea hemihemi hei whakaea i ngaa nama.

He aha aa maatou kaupapa matua?

I te waihangatanga o te Mahere-Whaanui 2021-31, i poowhiritia ngaa whakaaro o te hapori, he aha eeraa e arohaina nei e raatou i Kirikiriroa, aa, me peewhea e pai ake ai teenei taaone hei kaainga noho. Naa konaa, ka puta ko aa maatou kaupapa matua mau roa e rima ki tua atu i te

tekau tau. E uu tonu ana te Kaunihera ki eenei kaupapa matua, maana hoki te Mahere-Whaanui 2024-34 hei tautoko: e oti ai te waihanganga ko teetehi taaone papai hei kaainga noho; ko teetehi taaone e puaawai ai te tangata; ko teetehi pokapuu e rarata ai ki te tangata; ko teetehi taaone ngahau, kii tonu i te mahi huhua; ko teetehi taaone toituu.

He aha ngaa rerekeetanga o teenei Mahere-Whaanui?

Ahako, rite tonu nei ngaa mahi i tiimata ai i te mahere o mua, teera ngaa tapatapahi ratonga me eetehi kaupapa hou hei whakaputu puutea, hei whakarahi puutea raanei. Peenei me: ngaa utu whakatuu waka ki te pokapuu; te tango i te reeti pokapuu; te whakarereke i te reeti pakihi ki te pokapuu; te whakawhaanui i te Rohe Whakapakari Pakihi; me te arotake reeti.

Tukua mai oo whakaaro

Ngaa kaupapa hei whakaarotanga ake maau

Tukua mai oo whakaaro moo ngaa reeti e haangai ana ki:

- ngaa pou matua o te hapori
- te manawaroa o te hapori me ngaa huarere tuupuhi
- ngaa maataitanga puna kaukau tuumataiti

E raahiritia ana hoki oo whakaaro moo:

- taa maatou mahere hei whakahaere i ngaa puutea a te taaone nui nei
- te tapatapahi i ngaa ratonga Kaunihera me aana nama
- te piriti whiikoi, eke pahikara ki te pokapuu
- eetehi atu kaupapa i taa maatou mahere ki ngaa tau tekau kei mua i te aroaro
- aa maatou kaupapa here Tahua Puutea, Whakahekenga Reeti, Whakataarewa hoki.

Me peewhea te tuku whakaaro?

E aakina ana koutou ki te tuku i oo koutou whakaaro moo ngaa kaupapa ki ngaa tau tekau te haere mai nei.

Toro atu ki hamilton.govt.nz/futurehamilton ka whakakiingia raanei teetehi pepa tono.

Kei a te 21 o Aaperira 2024 ngaa tuku tono kati ai